

Lägesrapport från Island

NFSP-möte den 11 november 2011

Nya läroplaner för förskola, grundskola och gymnasier har börjat gälla under året. Tre delar är gemensamma för samtliga läroplaner, gällande utbildning i allmänhet, utbildningssystemets roll, samt basen i utbildningsverksamheten och utvärdering av denna. Hörnstenarna för all utbildning på olika nivåer utgörs av; läsfärdighet, förmåga att bedriva självständigt arbete, hälsa och välfärd, demokrati och mänskliga rättigheter, samt jämställdhet och kreativitet.

Nu under hösten påbörjade de första studenterna sina studier på den nya 5-åriga lärarutbildningen vid Universitetet i Reykjavik och Akureyri. Den nya lärarutbildningen avslutas med magisterexamen och ersätter den tidigare treåriga lärarutbildningen. Vid planering och utformande av den nya lärarutbildningen hämtades inspiration och idéer från den finska lärarutbildningen. Detta inte minst med tanke på finska elevers goda resultat i PISA-undersökningen.

En färsk rapport från Reykjaviks skoldistrikt visar att skolelevers läskunnighet är sämre än vad som har antagits tidigare. I den senaste PISA-undersökningen framgick att läsförståelse bland elever i Reykjavik har försämrats markant sedan år 2000. Av rapporten framgår att 16% bland de 15 åriga pojkarna har allvarligt nedsatt läsfärdighet. Detta är ett chockerande konstaterande för den isländska boknationen. Samtidigt framgår det av undersökningen att IT-färdigheterna hos isländska skolelever är i framkant internationellt.

Pojkarnas skolsituation har debatterats flitigt efter att undersökningen publicerades. Andelen pojkar som har lässvårigheter är tre gånger så stor som motsvarande andel bland flickorna. Den största könsmissiga kunskapskillnaden gäller läskunnighet. Denna skillnad uppmäts redan under årskurs 2 och bibehålls därifrån genom hela grundskolan.

Undersökningsrapporten behandlar även specialundervisning. Enligt undersökningens definition avseende specialundervisning visar det sig att 80% av de elever som får specialundervisning är pojkar. Detta har gett upphov till livlig debatt i isländsk media. Det är viktigt att tydliggöra att specialundervisningsstatistiken inte tar hänsyn till om eleverna får specialundervisning under begränsad period, ett helt läsår eller längre. Det är intressant att ta reda på hur stor andel av elever i övriga nordiska länder som får specialundervisning och hur fördelningen mellan pojkar och flickor är.

Ny lag gällande gymnasieskolor antogs 2008. I den nya lagen finns en ny bestämmelse som gör gällande att alla barn har rätt till skolgång tills de är 18 år, vilket förpliktar gymnasieskolorna att tillhandahålla studieplatser för alla barn och ungdomar i denna grupp. Detta har inneburit att gymnasieskolorna har behövt utveckla alternativ för elever med specialbehov, t ex genom etablerande av "praktiska gymnasieprogram". Inom dessa program sätts fokus på att ta vara på och vidareutveckla elevernas talang och förmåga, i syfte att öka deras möjligheter att ta sig an varierande vardagsutmaningar; i hemmet, på en arbetsplats, på fritiden och vid vidare studier. Dessa utbildningsprogram tar hänsyn till berörda elevers önskemål, intressen och förmåga, samt föräldrarnas synpunkter. Allt görs detta i relation till de förutsättningar som skolan och det omgivande samhället kan erbjuda vid varje tillfälle. Dessa utbildningsalternativ är två- eller fyraåriga.